

**ODPOCZYWAJ
NA WSI**

ASPEKTY PRAWNE ZAKŁADANIA I PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI TURYSTYCZNEJ NA WSI

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Materiał opracowany na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Jerzy Raciborski, Zakład Prawa i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego
Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie

Zakres tematyczny

2

- I. **Formy organizacyjno-prawne aktywności ekonomicznej na wsi**
- II. **Prawo przedsiębiorców a łączeniu działalności rolniczej i pozarolniczej**
- III. **Przepisy podatkowe w turystyce wiejskiej**
- IV. **Wymagania przepisów o usługach turystycznych wobec praktyki turystyki wiejskiej**
- V. **Aspekty sanitarne działalności turystycznej na wsi**
- VI. **Nowe możliwości w zakresie wzbogacenia oferty o sprzedaż bezpośrednią przetworzonych artykułów rolnych**

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

3

Formy organizacyjno-prawne aktywności ekonomicznej na wsi

Rodzinne gospodarstwo rolne (ewolucja):

- mieszkańcy wsi nie prowadzący gospodarstwa rolnego;
- nietowarowe (niskotowarowe) gospodarstwa rolne;
- towarowe gospodarstwa rolne

Przedsiębiorstwo rolne

Pozarolnicza działalność gospodarcza

Niegospodarcza działalność zarobkowa

Łączenie działalności turystycznej z innymi formami aktywności ekonomicznej

4

- Rolnik prowadzący gospodarstwo rolne i usługi turystyczne
- Działalność usługowa emerytów i rencistów
- Usługi turystyczne mieszkańców wsi nie prowadzących gospodarstw rolnych i pozarolniczej działalności gospodarczej
- Usługi turystyczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą

Działalność usługowa emerytów i rencistów

Emerytura ZUS i KRUS

Jeżeli działalność będzie miała cechy działalności gospodarczej, to emeryt jest zwolniony z obowiązku opłacania składek: **emerytalnej, rentowej, chorobowej i wypadkowej**, chyba że dobrowolnie zechce opłacać te składki. Nie jest jednak zwolniony ze **składki na ubezpieczenie zdrowotne**, chyba że, zgodnie z art. 82 ust. 8 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1373), spełnia następujące warunki:

- 1) świadczenie emerytalne lub rentowe nie przekracza miesięcznie kwoty minimalnego wynagrodzenia, a
- 2) uzyskuje dodatkowe przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej:
 - w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 50% kwoty najniższej emerytury lub
 - opłaca podatek dochodowy w formie karty podatkowej.

Emerytura w KRUS Osoba pobierająca emeryturę rolniczą nie może prowadzić gospodarstwa rolnego w rozumieniu ustawy o podatku rolnym (tzn. 1 ha fizyczny lub 1 ha przeliczeniowy) bez zawieszenia tzw. części wyrównawczej emerytury. A zatem nie będzie mogła skorzystać z:

- 1) przewidzianego w art. 6 Prawa przedsiębiorców zwolnienia wyłączenia spod działania przepisów tej ustawy, ale czy w związku z tym będzie uważana za przedsiębiorcę, to zależy od stopnia zorganizowania działalności,
- 2) ze zwolnienia podatkowego z art. 21 pkt 43 ustawy o podatku dochodowym – z tytułu wynajmowania przez rolnika do 5 pokoi w budynku mieszkalnym na terenie wiejskim.

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

6

Prawo przedsiębiorców a łączenie działalności rolniczej i pozarolniczej

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292)

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2018 r. poz. 647)

Działalność gospodarcza

7

Działalnością gospodarczą jest :

1) działalność zorganizowana,

(sformułowanie budzi najwięcej wątpliwości interpretacyjnych – czy oznacza utworzenie przedsiębiorstwa, spełnienie określonych formalności, czy jedynie celowe ukształtowanie wykorzystywanych zasobów, por. najem krótkoterminowy),

2) działalność zarobkowa,

(to znaczy jej celem jest zysk, nie każda odpłatność oznacza cel zarobkowy – np. może dotyczyć zwrotu kosztów),

3) działalność wykonywana we własnym imieniu (to znaczy na własny rachunek i odpowiedzialność) **i**

4) działalność wykonywana w sposób ciągły

(sezonowo to także działalność ciągła, nie ma ciągłego charakteru działalność okazjonalna – brak jednak przepisów określających np. liczbę noclegów czy obsłużonych turystów).

Działalność nieewidencjonowana (Art. 5.)

8

Nie stanowi działalności gospodarczej działalność wykonywana przez **osobę fizyczną** (ale nie wspólnika spółki cywilnej), której przychód należny z tej działalności nie przekracza **w żadnym miesiącu 50% kwoty** minimalnego wynagrodzenia, o którym mowa w ustawie o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (**obecnie 2600zł, a zatem 1/2 to 1300**), i która w okresie **ostatnich 60 miesięcy** nie wykonywała działalności gospodarczej.

Osoba wykonująca działalność, o której mowa w ust. 1, **może złożyć wniosek** o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Działalność ta staje się działalnością gospodarczą z dniem określonym we wniosku.

Jeżeli przychód należny z działalności, o której mowa w ust. 1, przekroczył w danym miesiącu wysokość określoną w ust. 1, działalność ta **staje się działalnością gospodarczą**, począwszy od dnia, w którym nastąpiło przekroczenie wysokości, o którym mowa w ust. 1. – wniosek do CEIDG w ciągu 7 dni od przekroczenia przychodu!

Przychód obejmuje kwoty należne, nawet nie otrzymane.

A zatem przekroczenie przychodu wyklucza korzystanie z tego przepisu przez kolejne 60 miesięcy!

Przepisu nie stosuje się do działalności regulowanej, wymagającej koncesji lub zezwolenia!

Nie podlega Prawu przedsiębiorców (Art. 6):

9

- 1) **działalności wytwórczej w rolnictwie** w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
- 2) **wynajmowania przez rolników pokoi**, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów;
- 3) **wyrobu wina przez producentów będących rolnikami** wyrabiającymi mniej niż 100 hektolitrów wina w ciągu roku gospodarczego, o których mowa w art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz.U. z 2016 r. poz. 859, z 2017 r. poz. 624 oraz z 2018 r. poz. 650);
- 4) **działalności rolników w zakresie sprzedaży**, o której mowa w art. 20 ust. 1c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 200, z późn. zm.);
- 5) **działalności prowadzonej przez koła gospodyń wiejskich** na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz.U. poz. 2212), które spełniają warunki, o których mowa w art. 24 ust. 1 tej ustawy.

Informowanie przedsiębiorców

10

- Organ, w zakresie swojej właściwości, udziela przedsiębiorcy **informacji o warunkach** podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej.
- **Objaśnienia prawne**
- **Interpretacje indywidualne**
- Minister właściwy do spraw gospodarki prowadzi **Punkt Informacji dla Przedsiębiorcy**, który umożliwia w szczególności załatwianie spraw związanych z podejmowaniem, wykonywaniem i zakończeniem działalności gospodarczej oraz dostęp do informacji w tych sprawach. Szczegółowy zakres zadań oraz zasady funkcjonowania Punktu Informacji dla Przedsiębiorcy określają odrębne przepisy (ustawa o CEIDG).

Uwaga: Odrębnie działa system interpretacji skarbowych!

Ulga na start (art. 18)

11

1. Przedsiębiorca będący osobą fizyczną, który podejmuje działalność gospodarczą po raz pierwszy albo podejmuje ją ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia i nie wykonuje jej na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywał w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej, nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej.
2. Przedsiębiorca **może zrezygnować z uprawnień**, o którym mowa w ust. 1, przez dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych.
3. **Przepisu ust. 1 nie stosuje się do przedsiębiorców spełniających warunki określone w art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2017 r. poz. 2336 oraz z 2018 r. poz. 650).**

Zawieszanie działalności gospodarczej

12

Zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej może Przedsiębiorca: **niezatrudniający pracowników**, zatrudniający wyłącznie pracowników przebywających na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopie wychowawczym lub urlopie rodzicielskim (*wracającym w okresie zawieszenia należy się wynagrodzenie jak za przestój*)

Można zawiesić **jedną z kilku** działalności np. w spółce cywilnej.

Okres zawieszenia: wpisany do **CEIDG** od 30 dni aż po czas nieokreślony; Wpisany do **KRS** – od 30 dni do 24 miesięcy.

W okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej przedsiębiorca:

nie może wykonywać działalności gospodarczej i osiągać bieżących przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Może: a) zabezpieczyć źródło przychodów, b) przyjmować należności i regulować zobowiązania, c) zbywać środki trwałe i wyposażenie, d) uczestniczyć w postępowaniach sądowych, podatkowych i administracyjnych, e) wykonywać obowiązki nakazane przepisami, f) osiągać przychody finansowe (np. odsetki), g) zostać poddany kontroli

Ubezpieczenie społeczne pozarolniczej działalności gospodarczej (2020)

13

Przychód	Do ½ min. płacy	Ulga na start 6 m. Nie dotyczy korzystających z 5a ustawy o KRUS	2 lata 0.3 minimalnego wynagrodzenia (780)	Mały ZUS od 1.01.2019		ZUS 0.6 przeciętnego wynagrodzenia (3136,20)
				Od 0.5 min.	Do 2,5 min.	
Ubezpieczenie społeczne	brak	brak	246,80 (227,69)	246,80 (227,69)	992,30 (915,47)	992,30 (915,47)
Ubezpieczenie zdrowotne	9%	362,34	362,34	362,34	362,34	362,34
Fundusz pracy i Fundusz solidarnościowy	brak	76,84?	76,84?	76,84? <i>Podstawa ponad 2600 wiek 55/60</i>	76,84	76,84
SUMA		362,34	609,14 (590,03)			1431,48 (1354,64)
Osoba współpracująca	Nie dotyczy	992,30 (915,47)	992,30 (915,47)	992,30 (915,47)	992,30 (915,47)	992,30 (915,47)

Ubezpieczenie społeczne rolników

14

	KRUS	Z działalnością pozarolniczą „Podwójny KRUS”	Dla porównania: podstawowa składka ZUS miesięcznie
Do 50 ha	417 kwartał 139 m	708 kwartał 236 m	992,30 (915,47 bez chorobowego)
50-100 ha	768 kwartał 249 m	1059 kwartał 353 m	
Domownik	417 kwartał 139 m	708 kwartał 236 m	Tak jak przedsiębiorca
Składka zdrowotna	do 6 ha płaci KRUS	do 6 ha płaci KRUS Ponad 6 ha : 1 zł/ha	362,34
Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy	-	-	76,84

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

15

Przepisy podatkowe w turystyce wiejskiej

Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1426)

Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1905)

Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1170)

Ustawa o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 106)

Zwolnienia z podatku dochodowego

16

art. 2. 1. **Przepisów ustawy nie stosuje się do:**

- 1)** przychodów z działalności rolniczej, z wyjątkiem przychodów z działów specjalnych produkcji rolnej;

(Działalnością rolniczą jest działalność polegająca na wytwarzaniu produktów roślinnych lub zwierzęcych w stanie nieprzetworzonym (naturalnym) z własnych upraw albo hodowli lub chowu, przy minimalnych okresach przetrzymywania: **1)** miesiąc - w przypadku roślin, **2)** 16 dni - w przypadku wysokointensywnego tuczu specjalizowanego gęsi lub kaczek, **3)** 6 tygodni - w przypadku pozostałego drobiu rzeźnego, **4)** 2 miesiące - w przypadku pozostałych zwierząt - licząc od dnia nabycia.)

art. 21. 1. **Wolne od podatku dochodowego są:**

....

- 43)** dochody uzyskane z tytułu wynajmu pokoi gościnnych, w budynkach mieszkalnych położonych na terenach wiejskich w gospodarstwie rolnym, osobom przebywającym na wypoczynku oraz dochody uzyskane z tytułu wyżywienia tych osób, jeżeli liczba wynajmowanych pokoi nie przekracza 5;

....

- 71a)** przychody, o których mowa w art. 20 ust. 1c, do kwoty 40 000 zł rocznie;

Podatek dochodowy – zasady ogólne

17

Elementy konstrukcyjne:

Przychód, koszt uzyskania przychodu, dochód, stawka, odliczenia podatkowe, zaliczki podatkowe

Stawka progresywna:

Do **85 528 zł** – **17%**

minus kwota zmniejszająca dla dochodów:

- ▣ **nieprzekraczających 8000 zł rocznie, kwota wolna wynosi 1360 zł,**
- ▣ **powyżej 8000 zł ale nieprzekraczających 13000 zł – pomiędzy 1360 a 525,12zł,**
- ▣ **powyżej 13000 zł do 85 528 zł – 525,12 zł,**
- ▣ **powyżej 85 528 zł do 127 000 zł – pomiędzy 525,12 a 0,00 zł**

Ponad **85 528 zł** – **32%** nadwyżki

Stawka liniowa:

Przedsiębiorcy, dochody z kapitału – **19%**

Zryczałtowany podatek dochodowy

18

Mogą opłacać osoby fizyczne osiągające **dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej, nie opodatkowanej w innej formie**, oraz m.in. Z najmu oraz z tytułu sprzedaży przetworzonych artykułów rolnych jako:

1) ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, np.:

17% od usług związanych z zakwaterowaniem (PKWiU dział 55), z zastrzeżeniem załącznika nr 2 do ustawy (wagony sypialne),

2% od przychodów, o których mowa w art. 20 ust. 1c ustawy o podatku dochodowym.

2) kartę podatkową, np.:

Sprzedaż posiłków domowych w mieszkaniach (min. 383zł)

Przewozy pasażerskie z wykorzystaniem zwierzęcej siły pociągowej (min. 128zł)

Usługi hotelarskie polegające na wynajmie pokoi gościnnych i domków turystycznych (w tym wydawanie posiłków), jeżeli łączna liczba pokoi (w tym także w domkach turystycznych) nie przekracza 12 (min. 63-145zł)

Uwaga: Ustawa przewiduje ograniczenia w możliwości wyboru zryczałtowanych form podatku m.in. wartość przychodu (250 tys. euro), łączenia działalności itp.

Podatek od nieruchomości

19

Opodatkowaniu podlegają :

- 1) grunty;
- 2) budynki lub ich części;
- 3) budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

□ **Stawki** uzależnione od przeznaczenia nieruchomości np. budynki:

Mieszkalne – do 0,81 zł za m²; gospodarcze – do 23,90 zł m²; inne – 8, 05 zł m²

Budowle – 2% wartości

Za działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy nie uważa się:

- 1) działalności rolniczej lub leśnej;
- 2) wynajmu turystom pokoi gościnnych w budynkach mieszkalnych znajdujących się na obszarach wiejskich przez osoby ze stałym miejscem pobytu w gminie położonej na tym terenie, jeżeli liczba pokoi przeznaczonych do wynajęcia nie przekracza 5;
- 3) działalności, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (*sprzedaż detaliczna przetworzonych art. rolnych*).

Podatek od towarów i usług

20

Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, podlega m.in. odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług. Stawki wynoszą: 23% podstawowa, 8 % obniżona (np. usługi hotelarskie) , 5% obniżona (np. produkty rolne i żywność), 0% eksport. Podatek **należny** obniża się o podatek **naliczony** w kosztach. Zwolnienie z podatku oznacza niemożność odliczenia podatku naliczonego.

Zwolnienie podmiotowe:

- drobni podatnicy – wartość sprzedaży do 200 000 zł

Zwolnienia przedmiotowe (przykłady):

- produkty rolne z własnej działalności rolnika ryczałtowego,
- najem mieszkań, usługi lecznicze, niektóre usługi oświatowe.

Szczególna procedura „**VAT-marża**” dla usług turystyki.

Kasy rejestrujące

21

Art. 111.1. ustawy o podatku od towarów i usług: Podatnicy dokonujący sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych są obowiązani prowadzić ewidencję obrotu i kwot podatku należnego przy zastosowaniu kas rejestrujących.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących (Dz.U. z 2018 r. poz. 2519)

Zwalnia się z obowiązku ewidencjonowania w danym roku podatkowym, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2021 r.:

- podatników, u których obrót zrealizowany na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych nie przekroczył w poprzednim roku podatkowym **kwoty 20 000 zł**,
- świadczenie usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych, jeżeli świadczący usługę otrzyma w całości zapłatę za wykonaną czynność za pośrednictwem poczty, banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej (odpowiednio na rachunek bankowy podatnika lub na rachunek podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem), a z ewidencji i dowodów dokumentujących zapłatę jednoznacznie wynika, jakiej konkretnie czynności dotyczyła;

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

22

Wymagania przepisów o usługach turystycznych wobec praktyki turystyki wiejskiej

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych, zmieniająca rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylająca dyrektywę Rady 90/314/EWG (Dz.U. UE L 362 z 2015)

USTAWA z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 548)

USTAWA z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz.238)

Przedsiębiorca turystyczny

23

Ilekoć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy turystycznym – należy przez to rozumieć:

- 1) organizatora turystyki,
 - 2) przedsiębiorcę ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych,
 - 3) agenta turystycznego lub
 - 4) dostawcę usług turystycznych,
- będącego przedsiębiorcą w rozumieniu art. 43[1] ustawy Kodeksu cywilnego albo
 - prowadzącego działalność odpłatną.

Art. 43[1] k.c. Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Nie jest przedsiębiorcą turystycznym agent usługodawcy ani pośrednik działający na rzecz klienta w sprawie umowy dotyczącej pojedynczej usługi turystycznej!

Impreza turystyczna - połączenie co najmniej dwóch różnych rodzajów usług turystycznych na potrzeby tej samej podróży lub wakacji, spełniające warunki:

- 1) usługi turystyczne zostały połączone przez jednego przedsiębiorcę turystycznego, w tym na prośbę podróżnego lub zgodnie z jego wyborem, przed zawarciem umowy obejmującej wszystkie usługi;
- 2) niezależnie od tego, czy zawarto odrębne umowy z dostawcami poszczególnych usług turystycznych, usługi te są:
 - a) nabywane w jednym punkcie sprzedaży i zostały wybrane, zanim podróżny zgodził się dokonać zapłaty; (np. odkładanie do koszyka w sklepie internetowym)
 - b) oferowane lub sprzedawane po cenie obejmującej wszystkie usługi lub po cenie całkowitej, lub gdy jedną z tych cen obciążony jest nabywca;
 - c) reklamowane lub sprzedawane przy użyciu określenia „ impreza turystyczna ” lub podobnego;
 - d) łączone po zawarciu umowy, na podstawie której podróżny został uprawniony do dokonania wyboru spośród różnych rodzajów usług turystycznych; (umowy z opcjami, vouchery wygrane w konkursach)
 - e) nabywane od odrębnych przedsiębiorców turystycznych za pośrednictwem powiązanych procesów rezerwacji online, podczas których przedsiębiorca turystyczny, z którym zawarta została pierwsza umowa, przekazuje innemu przedsiębiorcy turystycznemu lub przedsiębiorcom turystycznym: imię i nazwisko podróżnego, adres poczty elektronicznej oraz szczegóły płatności, a umowa z tym innym przedsiębiorcą turystycznym lub przedsiębiorcami turystycznymi zostanie zawarta najpóźniej 24 godziny po potwierdzeniu rezerwacji pierwszej usługi turystycznej.

Do utworzenia powiązanych usług turystycznych dochodzi, jeżeli przedsiębiorca turystyczny ułatwia podróżnym nabywanie usług turystycznych:

25

1) przy okazji jednej wizyty lub kontaktu z jego punktem sprzedaży z możliwością dokonania wyboru i zapłaty odrębnie za każdą usługę turystyczną lub

Zapłata w trakcie wizyty lub kontaktu – inaczej brak przesłanki powiązania

2) w sposób ukierunkowany od innego przedsiębiorcy turystycznego w zakresie co najmniej jednej dodatkowej usługi turystycznej, jeżeli umowa z tym przedsiębiorcą turystycznym zostanie zawarta najpóźniej 24 godziny po potwierdzeniu rezerwacji pierwszej usługi turystycznej.

Ukierunkowanie oznacza przekazanie danych klienta przez przedsiębiorcę ułatwiającego innemu przedsiębiorcy, ale w zakresie nie obejmującym tzw. szczegółów płatności

Usługa turystyczna – rodzaje:

26

Podstawowe:

- a) **przewóz** pasażerów,
- b) **zakwaterowanie** w celach innych niż pobytowe, które nie jest nieodłącznym elementem przewozu pasażerów,
- c) **wynajem pojazdów** samochodowych lub innych pojazdów silnikowych,

Dodatkowo:

- d) **inna usługa** świadczona podróżnym, która nie stanowi integralnej części usług wskazanych w lit. a–c;

Dla powstania imprezy turystycznej lub powiązanych usług turystycznych konieczne jest połączenie 2 rodzajów usług, w tym przynajmniej jednego z grupy a-c. Ustawa nie zajmuje się połączeniami usług wewnątrz jednego rodzaju – na przykład transportem kombinowanym czy zakwaterowaniem kolejno w kilku obiektach

Wyłączenia z przepisów ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych

I. Ustawy nie stosuje się do imprez turystycznych i powiązanych usług turystycznych (art.3):

1) które są oferowane oraz których zamawianie i realizowanie jest ułatwiane okazjonalnie, na zasadach niezarobkowych i wyłącznie ograniczonej grupie podróżnych);

Okazjonalnie tzn. nie regularnie, nie jako stałą (ciągłą) działalność, jednak liczba organizowanych imprez nie jest jedynym kryterium (sugestia kilku imprez rocznie jest tylko jednym z elementów oceny);

Niezarobkowo tzn. nie w celu osiągnięcia zysku, natomiast może być odpłatnie – na pokrycie kosztów;

Ograniczonej grupie tzn. nie każdemu, a jedynie członkom stowarzyszenia, uczniom szkoły, osobom wskazanym przez pracodawcę, pacjentom itp.;

2) nabywanych na podstawie umowy generalnej o organizowanie podróży służbowych zawieranej między przedsiębiorcą turystycznym a przedsiębiorcą w rozumieniu Kodeksu cywilnego albo podmiotem prowadzącym działalność odpłatną; (umowa B2B);

3) trwających krócej niż 24 godziny, chyba że obejmują nocleg (tzw. minipakietów)

II. Ustawy nie stosuje się do usług nie będących imprezami lub powiązanymi usługami turystycznymi

III. Ustawy nie stosuje się do podmiotów, które nie są przedsiębiorcami turystycznymi

Obowiązki organizatorów turystyki i podmiotów ułatwiających nabywanie PUT

28

- **Zgłoszenie do rejestru działalności regulowanej** (także przedsiębiorcy turystyczni nie będący przedsiębiorcami według przepisów o działalności gospodarczej)
- **Zabezpieczenie finansowe** według nowych zasad
- **Ewidencja umów** o organizację imprez turystycznych i powiązane usługi turystyczne (na potrzeby TFG)
- **Obowiązki informacyjne** (formularze, nowy system informowania przed zawarciem umowy)
- **Obowiązki umowne** (nowe ukształtowanie obowiązków dotyczących treści umów – wyzwanie w sytuacji kilku odrębnych umów tworzących imprezę turystyczną)

Zabezpieczenia finansowe - wysokość

29

Rozp.MSiT z 27 grudnia 2017 w sprawie określenia wysokości składki na TFG (Dz.U. 2017, poz. 2465)

Rozp. MSiT z 27 grudnia 2017 w sprawie wzorów umowy o turystyczny rachunek powierniczy, formularz gwarancji bankowej, gwarancji ubezpieczeniowej oraz umowy ubezpieczenia na rzecz podróżnych (Dz. U. 2017 poz.2497)

Rozp. MRiF z 27 grudnia 2017 r. w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej i ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie powiązanych usług turystycznych (Dz.U. z 2017 poz.2507)

Rozp. MRiF z 27 grudnia 2017 w sprawie minimalnej wysokości sumy ubezpieczenia na rzecz podróżnych związanej z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i przedsiębiorców ułatwiających nabywanie PUT (Dz. U. z 2017 r. poz.2508)

Obszar\Zabezpieczenie	Organizatorzy turystyki		Podmioty ułatwiające PUT	
	Przedpłaty	Wpłaty po wykonaniu	Przedpłaty	Wpłaty po wykonaniu
Europa transport bez czarteru	7% 28000€	3,5% 14000€	3,5% 14000€	2% 7000€
	10zł	5zł	5zł	3zł
Polska i sąsiedzi	3% 4500€	1,5% 2250€	1,5% 2250€	1% 1150€
	1,5% 2250€	1% 1150€	1% 1150€	0,5% 600€
	0zł	0zł	0zł	0zł

Wykaz umów i deklaracje TFG

30

Wykaz umów:

- 1) numer rezerwacji lub umowy;
- 2) termin zawarcia umowy;
- 3) termin imprezy turystycznej lub wykonania usługi w ramach powiązanych usług turystycznych;
- 4) liczbę podróży objętych umową;
- 5) **łącznie cenę usług** objętych umową;
- 6) miejsce lub trasę wykonania umowy;
- 7) rodzaj środka transportu, jeśli przewóz jest objęty umową;
- 8) terminy i wysokość faktycznie dokonanych przedpłat;
- 9) termin i wysokość zwrotu wpłat podróżnemu, jeśli zwrot został dokonany.

Deklaracje do TFG:

- a) wyliczenie wysokości należnych składek na Turystyczny Fundusz Gwarancyjny,
- b) określenie liczby i rodzaju umów, z wykazu, zawartych w danym miesiącu oraz liczby podróży objętych tymi umowami,
- c) informacje o zabezpieczeniach finansowych posiadanych w okresie, za jaki jest składana deklaracja, oraz o podmiotach ich udzielających,
- d) informację o liczbie podróży, za których składka jest należna na Turystyczny Fundusz Gwarancyjny, a impreza turystyczna lub powiązana usługa turystyczna została odwołana przez organizatora turystyki lub przedsiębiorcę ułatwiającego nabywanie powiązanych usług turystycznych z powodu niewystarczającej liczby zgłoszeń, jeżeli realizacja usług była uzależniona od liczby zgłoszeń, w przypadku rozwiązania umowy lub odstąpienia od umowy przez podróżnego, a także w przypadku zmiany liczby podróży, których dotyczy dana umowa;

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

31

Aspekty sanitarne działalności turystycznej na wsi

Usługi zakwaterowania

Usługi żywieniowe

Przetwarzanie żywności

Wymagania sanitarne dla obiektów zakwaterowania

32

Ustawa o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 238);

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2166) załącznik 7 - *Minimalne wymagania co do wyposażenia dla innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie.*

Rozporządzenie określa minimalne wymagania dla:

- I. Dla wynajmowania miejsc na ustawienie namiotów i przyczep samochodowych
- II. Dla wynajmowania miejsc w namiotach, przyczepach mieszkalnych, domkach turystycznych i obiektach prowizorycznych
- III. Dla wynajmowania miejsc i świadczenia usług w budynkach stałych
- IV. Dla wynajmowania miejsc noclegowych w pomieszczeniach wspólnych (salach)
- V. Dla wynajmowania samodzielnych pokoi

Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 151) – art. 22. 1. Właściciel, posiadacz lub zarządzający nieruchomością są obowiązani utrzymywać ją w należytych stanie higieniczno-sanitarnym w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym, w szczególności: **1)** prowadzić prawidłową gospodarkę odpadami i ściekami; **2)** zwalczać gryzonie, insekty i szkodniki; **3)** usuwać padłe zwierzęta z nieruchomości; **4)** usuwać odchody zwierząt z nieruchomości.

Warunki sanitarne dla żywienia gości

Rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz.Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 1)

ROZDZIAŁ III. Wymagania dotyczące ruchomych i/lub tymczasowych pomieszczeń (jak duże namioty, stragany, ruchome punkty sprzedaży), pomieszczeń używanych głównie jako prywatne domy mieszkalne, ale gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzania do obrotu, i automatów ulicznych

1. Pomieszczenia i automaty uliczne, na tyle, na ile jest to rozsądnie praktykowane, będą tak usytuowane, zaprojektowane i skonstruowane oraz utrzymywane w czystości i dobrym stanie i kondycji technicznej, aby uniknąć ryzyka zanieczyszczenia, w szczególności przez zwierzęta i szkodniki.

2. W szczególności i w miarę potrzeby:

- a) muszą być dostępne odpowiednie urządzenia, aby utrzymać właściwą higienę personelu (włącznie ze sprzętem do higienicznego mycia i suszenia rąk, higienicznymi urządzeniami sanitarnymi i przebieralniami);
- b) powierzchnie w kontakcie z żywnością muszą być w dobrym stanie, łatwe do czyszczenia i, w miarę potrzeby, dezynfekcji.
- c) należy zapewnić warunki do czyszczenia i, w miarę potrzeby, dezynfekcji narzędzi do pracy i sprzętu;
- d) w przypadku, gdy częścią działalności przedsiębiorstwa spożywczego jest mycie środków spożywczych, należy ustanowić odpowiednie procedury, aby dokonywać tego w sposób higieniczny;
- e) należy zapewnić odpowiednią ilość gorącej i/lub zimnej wody pitnej;
- f) należy zapewnić odpowiednie warunki i/lub udogodnienia dla higienicznego składowania i usuwania niebezpiecznych i/lub niejadalnych substancji i odpadów (zarówno płynnych, jak i stałych);
- g) należy zapewnić odpowiednie udogodnienia i/lub warunki dla utrzymywania i monitorowania właściwych warunków termicznych żywności;
- h) środki spożywcze muszą być tak umieszczone, aby unikać, na tyle, na ile jest to rozsądnie praktykowane, ryzyka zanieczyszczenia.

Zatwierdzanie i rejestr zakładów wprowadzających żywność do obrotu

34

Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1541)

Zatwierdzanie i rejestr zakładów wprowadzających do obrotu żywność pochodzenia niezwierzęcego, a także zwierzęcego niepodlegającą urzędowej kontroli weterynaryjnej, należy do państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

Nie wymagają zatwierdzenia m.in.:

Podmioty prowadzące rolniczy handel detaliczny żywnością pochodzenia niezwierzęcego;

Gospodarstwa agroturystyczne;

Działalność w zakresie dostaw bezpośrednich.

Podmioty działające na rynku spożywczym prowadzące działalność w ramach dostaw bezpośrednich są obowiązane przestrzegać zasad dobrej praktyki higienicznej.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie dostaw bezpośrednich środków spożywczych (Dz.U. 2007 Nr 112, poz. 774)

Produkty pochodzenia zwierzęcego

35

Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz.Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55)

Rozporządzenie nie ma zastosowania do: **a)** produkcji podstawowej na własny domowy użytek; **b)** domowego przygotowywania, przetwarzania lub przechowywania żywności na własny domowy użytek; **c)** bezpośrednich dostaw, dokonywanych przez producenta, małych ilości surowców do konsumenta końcowego lub lokalnego zakładu detalicznego bezpośrednio zaopatrującego konsumenta końcowego; **d)** bezpośrednich dostaw, dokonywanych przez producenta, małych ilości mięsa z drobiu lub zajęczaków poddanych ubojowi w gospodarstwie rolnym, do konsumenta końcowego lub lokalnego zakładu detalicznego, bezpośrednio dostarczającego przedmiotowe mięso w formie mięsa świeżego konsumentowi końcowemu; **e)** myśliwych, którzy dostarczają małe ilości zwierzyny łownej lub mięsa zwierząt łownych bezpośrednio do konsumenta końcowego lub lokalnego zakładu detalicznego bezpośrednio zaopatrującego konsumenta końcowego.

Ustawa o produktach pochodzenia zwierzęcego (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 242)

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz.U. z 2015 r. poz. 1703)

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków uznania działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (Dz.U. z 2016 r. poz. 451)

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów mlecznych o tradycyjnym charakterze (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1259)

Produkty pochodzenia zwierzęcego mogą być produkowane i wprowadzane na rynek, jeżeli zostały pozyskane od zwierząt lub ze zwierząt, lub są zwierzętami, które:

- 1) spełniają wymagania weterynaryjne określone w przepisach o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) były karmione paszami spełniającymi wymagania określone w przepisach o paszach.

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

36

Nowe możliwości w zakresie wzbogacenia oferty o sprzedaż bezpośrednią przetworzonych artykułów rolnych

Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące europejski urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności z dnia 28 stycznia 2002 r. (Dz. Urz.UE.L Nr 31, str. 1)

Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1252)

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1426)

Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji (Dz.U. z 2018 r. poz. 2242)

Rolniczy handel detaliczny

37

Art. 3.3. 29b) ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia:

rolniczy handel detaliczny - handel detaliczny w rozumieniu art. 3 ust. 7 rozporządzenia nr 178/2002, polegający na produkcji żywności pochodzącej w całości lub części z własnej uprawy, hodowli lub chowu podmiotu działającego na rynku spożywczym i zbywaniu takiej żywności:

- a) konsumentowi finalnemu, o którym mowa w art. 3 ust. 18 rozporządzenia nr 178/2002, lub
- b) do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego;

Zasady prowadzenia rolniczego handlu detalicznego (art. 44a ubziż)

38

1. Produkcja i zbywanie żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego:

- 1) mogą być dokonywane w ilościach dostosowanych do potrzeb konsumentów;
- 2) nie mogą stanowić zagrożenia dla bezpieczeństwa żywności i wpływać niekorzystnie na ochronę zdrowia publicznego;
- 3) podlegają nadzorowi organów odpowiednio Państwowej Inspekcji Sanitarnej albo Inspekcji Weterynaryjnej;

1 a. Zbywanie żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego:

- 1) do zakładów prowadzących handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta finalnego odbywa się, jeżeli **zakłady te są zlokalizowane na obszarze województwa**, w którym ma miejsce prowadzenie produkcji tej żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, lub na obszarach powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadujących z tym województwem;
- 2) **jest dokumentowane** w sposób umożliwiający określenie ilości zbywanej żywności;
- 3) nie może być dokonywane z udziałem pośrednika, z wyjątkiem zbywania takiej żywności podczas **wystaw, festynów, targów lub kiermaszy**, organizowanych w celu promocji żywności, jeżeli pośrednik zbywa konsumentom finalnym żywność:
 - a) wyprodukowaną przez tego pośrednika w ramach rolniczego handlu detalicznego,
 - b) wyprodukowaną przez inny podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny **na obszarze powiatu**, w którym pośrednik ten prowadzi produkcję żywności w ramach rolniczego handlu detalicznego, **lub na obszarze powiatu sąsiadującego** z tym powiatem.

Normy ilościowe i oznakowanie RHD

39

3. Delegacja dla ministra w art. 44a ust. 3 do wydania:

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie maksymalnej ilości żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego oraz zakresu i sposobu jej dokumentowania (Dz.U. z 2016 r. poz. 2159)

- 1) surowców pochodzenia niezwierzęcego - w załączniku nr 1 do rozporządzenia; (np. 6 ton pszenicy czy 50 ton ziemniaków z ha)
- 2) żywności pochodzenia niezwierzęcego innej niż surowce oraz żywności zawierającej jednocześnie środki spożywcze pochodzenia niezwierzęcego i produkty pochodzenia zwierzęcego - w załączniku nr 2 do rozporządzenia; (np. 6400 kg lub 1 przetworów z owoców i warzyw, w tym soków, 16 ton mąki, 2000 kg pierogów itp.)
- 3) surowców pochodzenia zwierzęcego - w załączniku nr 3 do rozporządzenia; (np. 52 000 l mleka, 148 200 jaj, od 1500 do 2400 kg miodu i produktów pszczelich nieprzetworzonych – zależnie od liczby rodzin)
- 4) produktów pochodzenia zwierzęcego innych niż surowce - w załączniku nr 4 do rozporządzenia. (np. 2300 kg mięsa, 1400 kg produktów mięsnych, 2600 kg produktów mlecznych, w tym sera itp.)

Oznaczenie miejsca sprzedaży

40

Art. 44a. 2. W miejscu zbywania żywności konsumentowi finalnemu przez podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny, w tym przez pośrednika, o którym mowa w ust. 1a pkt 3, umieszcza się w sposób czytelny i widoczny dla konsumenta:

1) napis „rolniczy handel detaliczny”;

2) dane obejmujące:

- a) imię i nazwisko albo nazwę i siedzibę podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny,**
- b) adres miejsca prowadzenia produkcji tej żywności,**
- c) weterynaryjny numer identyfikacyjny podmiotu prowadzącego rolniczy handel detaliczny, o ile taki numer został nadany.**

- *4. Minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia może określić, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób oznakowania miejsca zbywania żywności konsumentowi finalnemu przez podmiot prowadzący rolniczy handel detaliczny, w tym przez pośrednika, mając na względzie zapewnienie informacji o żywności zbywanej w ramach rolniczego handlu detalicznego i podmiotach prowadzących ten handel oraz ochronę zdrowia publicznego (dotychczas niewykorzystane)*

Sprzedaż bezpośrednia produktów roślinnych i zwierzęcych przetworzonych metodami innymi niż przemysłowe

41

Podstawowe znaczenie ma definicja zawarta w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. tym **art. 20 ust 1c**, który definiuje sprzedaż bezpośrednią produktów roślinnych i zwierzęcych na potrzeby:

- 1) uznania przychodów ze sprzedaży, na potrzeby podatku dochodowego, za **przychody z innych źródeł niż działalność gospodarcza**;
- 2) **zwolnienia z podatku dochodowego**, do 40 000 zł przychodu rocznie;
- 3) ustalenia możliwości korzystania z **2% ryczału** od przychodów ewidencjonowanych, po przekroczeniu kwoty zwolnienia;
- 4) uznania, w **art. 6 Prawa przedsiębiorców**, że działalność taka nie podlega przepisom tej ustawy;
- 5) nie obciążania **podatkiem od nieruchomości** według stawki przewidzianej dla działalności gospodarczej.

Ustalenie zakresu sprzedaży bezpośredniej w art. 20 ust 1 c. ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych

42

- 1c. Za przychody z innych źródeł, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 9, uważa się również przychody ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, z wyjątkiem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach prowadzonych działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli:**
- 1) (uchylony – *dotyczył zakazu sprzedawania przedsiębiorcom*)
 - 2) przetwarzanie produktów roślinnych i zwierzęcych i ich sprzedaż nie odbywa się przy zatrudnieniu osób na podstawie umów o pracę, umów zlecenia, umów o dzieło oraz innych umów o podobnym charakterze, z wyłączeniem uboju zwierząt rzeźnych i obróbki poubojowej tych zwierząt, w tym również rozbioru, podziału i klasyfikacji mięsa, przemiału zbóż, wytłoczenia oleju lub soku oraz sprzedaży podczas wystaw, festynów, targów i kiermaszy;
 - 3) (uchylony – *dotyczył miejsca sprzedaży*)
 - 4) jest prowadzona ewidencja sprzedaży, o której mowa w ust. 1 e;
 - 5) ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu stanowi co najmniej 50% tego produktu, z wyłączeniem wody.
- 1d. Za produkt roślinny pochodzący z własnej uprawy uważa się również mąkę, kaszę, płatki, otręby, oleje i soki wytworzone z surowców pochodzących z własnej uprawy.**
- 1e. Podatnicy osiągający przychody, o których mowa w ust. 1 c, są obowiązani prowadzić odrębnie za każdy rok podatkowy ewidencję sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych zawierającą co najmniej: numer kolejnego wpisu, datę uzyskania przychodu, kwotę przychodu, przychód narastająco od początku roku oraz ilość i rodzaj przetworzonych produktów. Dienne przychody są ewidencjonowane w dniu sprzedaży.**
(*ewidencja w miejscu sprzedaży - 1 f*)
- 1 ea. (uchylony – *odsyłat do limitów sprzedaży przedsiębiorcom*)